

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 8/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain sekä valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 10 päivänä huhtikuuta 2012 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmis-televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain sekä valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain muuttamisesta (HE 29/2012 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslaki-valiokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 14/2012 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- johtava toiminnantarkastaja Ari Hoikkala, Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
- viestintäneuvos Elina Normo ja neuvotteleva virkamies Elina Thorström, liikenne- ja viestintäministeriö
- budjettineuvos Tuomas Sukselainen, valtiovarainministeriö
- hallintojohtaja Jorma Koivunmaa, Viestintävirasto
- vs. tulosalueen päällikkö Tiina Peltola, Kansallinen audiovisuaalinen arkisto
- apulaisjohtaja Seppo Reimavuo, Kilpailuvirasto
- tutkijatohtori Johanna Jääsaari, Helsingin yliopisto

- yliopistonlehtori Marko Ala-Fossi, Tampereen yliopisto
- toimitusjohtaja Lauri Kivinen ja lakiasiainpäällikkö Katri Olmo, Yleisradio
- Senior Legal Counsel Hanna Kotola, Digita Oy
- apulaisjohtaja Petra Wikström, MTV Media
- toimitusjohtaja Riku Lahtinen, Nicewood Oy
- johtaja Marcus Wiklund, Sanoma Media Finland ja Sanoma News
- asiantuntija Veijo Turunen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- puheenjohtaja Tapio Räihä, Radio- ja televisio toimittajien liitto RTTL
- toimitusjohtaja Stefan Möller ja edunvalvontapäällikkö Johanna Töyrylä, RadioMedia
- toiminnanjohtaja Sari Väänänen ja hallituksen puheenjohtaja Aleksis Bardy, Suomen Elo-kuvatuottajien Keskusliitto
- johtaja Anna Lundén, Suomen Yrittäjät
- toimitusjohtaja Valtteri Niiranen ja johtaja Satu Kangas, Viestinnän Keskusliitto
- puheenjohtaja Jari Niemelä, Yleisradion ohjelmatyöntekijät
- toiminnanjohtaja Tiina Laakso, Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat SATU ry
- professori Heikki Hellman
- professori Raimo Salokangas.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- opetus- ja kulttuuriministeriö
- työ- ja elinkeinoministeriö

- sosiaali- ja terveysministeriö
- Viestintävirasto
- Huoltovarmuuskeskus
- Lapsiasiavaltuutetun toimisto
- Romaniasiain neuvottelukunta RONK
- Suomen elokuvasäätiö
- Svenska Finlands folkting
- Alma Media Oyj
- Veikkaus Oy
- Kuurojen Liitto
- Näkövammaisten Keskusliitto
- Suomen Journalistiliitto
- Viestinnän Keskusliitto
- Electronic Frontier Finland ry EFFI
- Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry
- Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry
- Tuotos ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia Yleisradio Oy:stä ja lakia valtion televisio- ja radiorahastosta. Esityksellä turvattaisiin Yleisradio Oy:n rahoitus sekä täsmennettäisiin yhtiön julkisen palvelun valvontaa ja yhtiön julkisen palvelun tehtävää.

Esityksessä ehdotetaan, että Yleisradio Oy:n nykyinen velvoite täyden palvelun ohjelmistoista korvattaisiin velvoitteella tuoda monipuolinen ja kattava televisio- ja radio-ohjelmisto jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Tehtävänantoon sisällytettäisiin täydennys, jonka mukaan palveluja voidaan tarjota myös alueellisesti. Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan erityisiä tehtäviä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että niihin kuuluisi myös kotimaisen kulttuurin, taiteen ja virikkeellisen viihteen säilyttäminen tuottamisen, luomisen ja kehittämisen rinnalla. Lisäksi ohjelmistoissa tulisi painottaa myös nuorille suunnattuja ohjelmistoja.

Hallintoneuvoston tehtäviä ehdotetaan tarkennettaviksi siten, että niihin kuuluisi myös uusien merkittävien palveluiden ja toimintojen ennakkoarviointi. Lakiin sisällytettäisiin säännökset ennakkoarvioinnin toteuttamisesta. Eduskunnan tiedonsaantimahdollisuuksia parannettaisiin säätämällä hallintoneuvostolle velvoite antaa vuosittain kertomus eduskunnalle julkisen palvelun toiminnasta.

Esityksessä ehdotetaan Viestintäviraston nykyisen julkisen palvelun taloudellisen valvonnan toimivallan vahvistamista. Viestintävirasto valvoisi Yleisradiolta laissa edellytettyä velvollisuutta eriyttää toiminta, aineistot ja verkkopal-

velut sekä sitä, että käytössä ei ole alihinnoitte-
lua tai ristikkäistukia. Virasto valvoisi myös mainonnan ja sponsoroinnin kiellon noudattamista. Lakiin sisällytettäisiin myös seuraamussäännökset. Yleisradion olisi toimitettava vuosittain kertomus toiminnastaan sekä tilinpäätösasiakirjansa Viestintävirastolle, joka antaisi niiden perusteella valtioneuvostolle lausunnon. Lausunto annettaisiin tiedoksi sille eduskunnan valiokunnalle, joka käsittelee Yleisradio Oy:tä koskevat asiat.

Television käyttöön perustuvasta televisiomaksusta ehdotetaan luovuttavaksi. Vuoden 2013 alusta rahoitus ehdotetaan perustuvaksi valtion televisio- ja radiorahastolle valtion talousarviosta siirrettävään määrärahaan, joka on tarkoitettu Yleisradion julkisen palvelun kustannusten kattamiseen. Määrärahaa vastaava summa on tarkoitus kerätä uudella tuloverotuksen yhteydessä kerättävällä yleisradioverolla, joka tuloutetaan valtion talousarvioon.

Yleisradion rahoituksen tasosta ehdotetaan säädettäväksi valtion televisio- ja radiorahastosta annetussa laissa. Rahoituksen tasoksi vuonna 2013 ehdotetaan 500 miljoonaa euroa. Vuodesta 2014 lähtien tasoa ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan vuotuista kustannustason nousua. Tarkistuksen perusteena olisi indeksi, joka muodostuu yleisestä elinkustannusindeksistä, jonka painoarvo on yksi kolmasosa, sekä ansiotasoindeksistä, jonka painoarvo on kaksi kolmasosaa.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi yleisradioverosta sekä laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta, jossa

ehdotetaan säädettäväksi uudesta yleisradioverosta ja sen toteuttamisesta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

Esitys vaikuttaa vuoden 2013 talousarvioon.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esitys Yleisradio Oy:stä (jäljempänä Yleisradio) annetun lain ja valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain muuttamisesta (HE 29/2012 vp) perustuu eduskuntaryhmien puheenjohtajien ja asunto- ja viestintäministeri Krista Kiurun 16.12.2011 hyväksymään julkilausumaan (jäljempänä julkilausuma) sekä valtioneuvoston 21.12.2011 hyväksymään periaatepäätökseen (jäljempänä valtioneuvoston periaatepäätös), jotka sisältävät uudistuksen keskeiset linjaukset julkisen palvelun rahoituksesta, sen ohjauksesta ja valvonnasta sekä julkisen palvelun määrittelystä.

Valiokunta pitää erittäin hyvänä, että Yleisradion toimintaa, rahoitusta ja valvontaa koskeva kokonaisratkaisu on pitkän valmistelun ja neuvottelujen jälkeen saatu aikaan. Valiokunnan näkemyksen mukaan uudella rahoitusmallilla varmistetaan pitkäjänteisesti Yleisradion rahoituksen riittävyys yhtiön toiminnan turvaamiseksi nykyisessä laajuudessaan. Valiokunta on käsitellyt Yleisradion rahoitusta käsittelevää hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi yleisradioverosta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 28/2012 vp) lausunnossaan (LiVL 8/2012 vp) valtiovarainvaliokunnalle. Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä, että jatkossa tulee tarkastella säännöllisin väliajoin mm. mahdollisista markkinoiden tai palvelutarpeiden muutoksista aiheutuvia vaikutuksia Yleisradion rahoituksen indeksisidonnaisuuteen sekä verotuksen tasapuolisuuden ja oikeudenmukaisuuden toteuttamisesta.

Hallituksen esityksessä korostuu eduskunnan valitseman Yleisradion hallintoneuvoston asema yhtiön ylimpänä toimijana. Hallintoneuvoston tehtävänä on huolehtia ja valvoa, että julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi. Hallintoneuvosto voi ohjaus- ja valvontatehtävässään huolehtia julkisen palvelun asianmukaisesta tarjonnasta ja painotuksista. Valiokunta korostaa, että ratkaisun myötä paranevat myös eduskunnan mahdollisuudet vaikuttaa Yleisradion toiminnan suuntaamiseen ja määrittämiseen. Hallintoneuvosto antaa eduskunnalle jatkossa vuosittain kertomuksen, jonka käsittely eduskunnassa mahdollistaa laajan parlamentaarisen keskustelun Yleisradion toiminnasta.

Tässä mietinnössään valiokunta käsittelee erityisesti Yleisradion julkisen palvelun alaa, eduskunnan ja hallintoneuvoston roolia Yleisradion toiminnan ohjauksessa, toiminnan muutoksiin liittyvää ennakoarviointimenettelyä sekä Yleisradion muuta valvontaa.

Julkisen palvelun ala

Valiokunta toteaa, että julkisen palvelun yleisradiotoiminnan sääntely pohjautuu sopimukseen Euroopan Unionin toiminnasta sisältyviin kilpailusäännöksiin, vuonna 1997 Amsterdamin sopimukseen liitettyyn Amsterdamin pöytäkirjaan jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta sekä EU:n komission valtioneutokisääntöjen soveltamisesta julkiseen yleisradio-toimintaan antamaan tiedonantoon (jäljempänä komission valtioneutokitiedonanto).

Hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että julkisen palvelun määrittelyn tulee komission valtioneutokitiedonannon mukaan olla mahdollisimman tarkka. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan jäsenvaltioilla on kuitenkin

huomattavasti liikkumavaraa julkisen palvelun sisällön määrittelyssä. Määrittelyssä on huolehdittava siitä, että se edistää sananvapautta ja mahdollistaa reagoimisen muuttuvaan toimintaympäristöön. Tiedonannon mukaan määritelmä voi kattaa laajasti erilaisia ohjelmatyyppejä ja sisältöjä riippumatta siitä, tarjotaanko vastaavia sisältöjä markkinoilla kaupallisesti. Selvityksen mukaan julkista palvelua ei näin ollen tule määritellä yksinomaan esimerkiksi kaupallisesta tarjonnasta käsin, vaan sen tarjonta voi myös olla päällekkäistä kaupallisen tarjonnan kanssa edellyttäen, että se vastaa julkisen palvelun tehtävänantoa. Tiedonannossa on myös huomioitu tulevat tarpeet toiminnan monipuolistamiseksi ja teknologian kehityksen hyödyntämiseksi esimerkiksi käyttämällä uusia jakeluteitä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan laissa oleva Yleisradion julkista palvelua koskeva määritelmä täyttää komission valtioneuvoston asettamat vaatimukset.

Valiokunnan näkemyksen mukaan jatkossa on tiedostettava, että julkisilla varoilla rahoitettulla sisältötarjonnalla on markkinavaikutuksia julkisen ja kaupallisen tarjonnan päällekkäisyyksien sekä kaupallisen sektorin kanssa samansuuntaisten kehittämistrendien ja kehittyvän teknologian seurauksena. Tätä päällekkäisyyttä ja osittaista kilpailutilannetta ei tule julkisin varoin tuetulla ohjelmatarjonnalla lisätä tai kärjistää, jollei sitä voi ohjelmatyypikohtaisesti tai sisällön perusteella julkisen palvelun periaatteista käsin perustella.

Valiokunta korostaa, että julkisen palvelun kohderyhmien tavoittaminen riippuu keskeisiltä osin ohjelmistojen laadusta. Yleisradion toiminnan on jatkossakin keskityttävä yleisöä laajasti kiinnostaviin, asiantuntevasti ja monipuolisesti toteutettuihin sekä sisällöllisesti korkeatasoisiin ohjelmistoihin ja sisältöihin, uusiin toimiviin palveluihin ja ohjelmien hyvään tavoitavuuteen. Valiokunnan mielestä Yleisradion tulee paneutua jatkossa erityisesti ohjelmien laadullisten kriteereiden kehittämiseen ja ohjelmien laadun arviointiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa paneudutaan myös Yleisradion tehtäväksiannosta käsin toiminnan vaikuttavuuteen ja

vaikuttavuuden kriteereiden ja eri osa-alueiden määrittelyyn.

Valiokunta korostaa Suomen perustuslain mukaista kaksikielisyyttä. Suomen ruotsinkielisen väestön palvelut on turvattava ohjelmatoiminnassa.

Suuntaviivat julkiselle palvelulle. Hallituksen esityksessä ehdotetaan Yleisradiosta annetun lain 7 §:ssä säädetyn julkisen palvelun tehtävänantoon muutoksia. Valiokunta toteaa, että muutokset eivät saadun selvityksen mukaan merkittävästi muuta voimassa olevaa sääntelyä ja tällä hetkellä vallitsevaa tilannetta. Velvoite täyden palvelun ohjelmistoista korvataan ajankäytöllä velvoitteella tuoda monipuolinen ja kattava televisio- ja radio-ohjelmisto jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Tehtävänantoon sisällytetään täydennys, jonka mukaan palveluja voidaan tarjota valtakunnallisesti ja alueellisesti. Lisäksi pykälään tehtäisiin terminologinen muutos siten, että käsite kaikissa televerkoissa korvataan ilmaisulla yleisissä viestintäverkoissa.

Julkisen palvelun ohjelmatoiminnan erityisiä tehtäviä täydennetään siten, että niihin kuuluisivat kotimaisen kulttuurin, taiteen ja virikkeellisen viihteen säilyttäminen tuottamisen, luomisen ja kehittämisen rinnalla. Lisäksi ohjelmistoissa tulisi painottaa myös nuorille suunnattuja ohjelmistoja.

Nuoria koskevalla lisäyksellä halutaan saadun selvityksen mukaan ohjata Yleisradio tarjoamaan julkisen palvelun määrittelyn mukaisia, kaupalliselle tarjonnalle vaihtoehtoisia sisältöpalveluita myös sellaiselle kohderyhmälle, joiden sisältöpalveluiden kulutus katselu- ja kuuntelutilastojen valossa painottuu kaupalliseen sisältötarjontaan. Muutoksella määrittyisi alle 18-vuotias yleisö kokonaisuudessaan julkisen palvelun kannalta tärkeäksi kohderyhmäksi.

Edellä mainitut, julkilausumaan ja valtioneuvoston periaatepäätökseen perustuvat muutokset ovat valiokunnan arvion mukaan sinänsä kannatettavia, mutta vaarana saattaa olla, että julkisen palvelun päälinjaus hämärtyy, kun uusia erityisryhmiä tai painotuksia lisätään laissa

olevaan julkisen palvelun määritelmään. Valiokunta korostaa, että julkisen palvelun lähtökohdaksi on tuoda kaikkien saataville yhtäläisin ehdoin monipuolinen sisältötarjonta ottaen huomioon myös erityisryhmien tarpeet.

Kaupalliset toimijat ovat vakiintuneesti suunnanneet huomattavassa määrin ohjelmatarjontaa nuorille. Valiokunta pitää keskeisenä, että Yleisradion nuorille suunnattava uusi ohjelmatarjonta erottuu tästä kaupallisesta ohjelmatarjonnasta esimerkiksi sisällöltään tai esittämistavaltaan siten, että sen esittämistä voidaan vallitsevassa kilpailutilanteessakin perustella julkisen palvelun tarpeesta käsin. Valiokunta pitää tärkeänä, että uusi painotus nuoriin ei käytännössä vähennä lapsille suunnattuja ohjelmistoja.

Mietinnössään (LiVM 1/2012 vp) Yleisradion hallintoneuvoston eduskunnalle antamasta kertomuksesta yhtiön toiminnasta vuosilta 2009 ja 2010 (K 16/2011 vp) valiokunta on pitänyt erittäin tärkeänä, että Yleisradion julkinen palvelutehtävä säilyy jatkossakin laajana kattaen ohjelmatoiminnan kaikki osa-alueet uutisista ja asiaohjelmista aina kulttuuriin, urheiluun ja viihteeseen. Mietinnössä on korostettu, että laissa määritellystä palvelutehtävästä suoriutuminen edellyttää kohdeyleisön mahdollisimman hyvää tavoittamista käyttäen kaikkia modernin monikanavaisen tiedonvälityksen keinoja. Valiokunta korostaa edelleen näitä näkökohtia ja katsoo, että käsiteltävänä oleva hallituksen esitys luo valiokunnan arvion mukaan toimivan perustan edellä hahmotellun Yleisradion nykyisen laajuisen julkisen palvelutehtävän toteuttamiselle ja sen edelleen kehittämiselle.

Erityisesti valiokunta korostaa Yleisradion alueellisen tv- ja radiotoiminnan suurta merkitystä alueen identiteetin vahvistajana ja monipuolisen ja kattavan alueellisen viestinnän, sananvapauden ja tiedonvälityksen takaajana. Alueellisen toiminnan toimintamahdollisuuksista ja resursseista on tähän uudistukseen liittyvän lisäntyvän rahoituksen myötä välttämätöntä huolehtia jatkossa.

Erityiset ohjelmistotarpeet. Kuulemisissa on esitetty näkemyksiä erityyppisten ohjelmien

osuudesta tai sisällyttämistarpeesta julkisen palvelun ohjelmistoon. Tällaisia ovat muun ohella urheilu, monikulttuurisuus, lasten ohjelmat (erityisesti radiossa), opetus- ja koulutusjärjestelmän tarpeet, romaninkielinen ohjelmisto sekä kuulo- ja näkövammaisten nykyistä parempi palvelu esimerkiksi lisättyjen tekstityspalvelujen, kuvailu- ja viittomakielen tulkkausten sekä selkokielisen ohjelmiston avulla. Valiokunta kuitenkin katsoo, että esille nostetut asiat sisältyvät jo voimassa olevaan Yleisradiosta annetun lain 7 §:n mukaiseen tehtävänantoon.

Valiokunta korostaa, että silloin kun tietynlaisten palvelujen kysynnän määrä ei luo markkinoita kaupallisille viestimille, Yleisradio on käytännössä ainoa palvelujen tarjoaja, joka voi tarjota täydentäviä palveluja. Tämä koskee esimerkiksi kotimaista kulttuuria ja sellaista kotimaista urheilua, josta ei muutoin ole tarjontaa. Erilaisten erityis- ja vähemmistöryhmien palvelut ovat luonnollinen osa Yleisradion julkista palvelua.

Valiokunta pitää toivottavana, että jatkossa avataan Yleisradion aineistoja tekijänoikeuksien sallimissa rajoissa nykyistä enemmän yleiseen käyttöön, soveltuvin osin julkisen tiedon avoimuutta koskevien periaatteiden mukaisesti. Näiden periaatteiden lähtökohtana on aineistojen maksuttomuus.

Yleisradion hallintoneuvostolla on edellä mainitut näkökohdat huomioon ottaen erityinen vastuu yleisradion ohjelmatoiminnan määrittämisestä julkisen palvelun periaatteiden mukaisesti, myös erityisryhmien tarpeet huomioon ottaen. Myös esimerkiksi selkeät kanavaprofiilit ja koskevat muutokset, joilla joidenkin kanavien pääasiallisia kohderyhmiä määritellään olennaisesti uudelleen, ovat tilanteita, joita tulee punnita tarkkaan. Mm. nuoret ja nuoret aikuiset ovat kohderyhmänä sellainen ryhmä, jonka ohjelmisto ja viihdekulutus on siinä määrin laaja-alainen, ettei heidän tavoittamisensa tietyn kanavan katsojaryhmäksi todennäköisesti ole mahdollista vastaavalla tavoin kuin vanhempien ikäryhmien. Tällä on välttämättä vaikutuksia myös siihen panostuksen määrään, joka nuorten tai nuorten aikuisten tavoittamiseksi on tarkoituksenmu-

kaista käyttää. Tämänkaltaisen kohderyhmän tavoittelemisen tietyn kanavan käyttäjiksi ei saisi myöskään vähentää olennaisesti muiden, erityisesti kanavan vakiintuneiden kohderyhmien saamaa kokonaispalvelua. Valiokunta korostaa erityisesti Yleisradion internetpalvelujen, esimerkiksi YLE Areenan palvelujen, edelleen kehittämistä myös erityisryhmien palvelujen parantamiseksi.

Kotimainen sisältötuotanto. Hallituksen esityksen perusteluissa on tuotu esille Yleisradion julkisen palvelun merkitystä kotimaisen kulttuurin ja sisältötuotannon ylläpitäjänä sekä luovan alan toimijoiden työllistäjänä. Saadun selvityksen mukaan Yleisradion panos suomalaisen luovan sisältöliiketoiminnan kehittämisessä ja kasvattamisessa on merkittävä erityisesti draaman, elokuvien, dokumenttien ja muiden teosmaisten sisältöjen tuotannossa. Näiden sisältöjen hankkiminen kaupallisille kanaville on harvoin kaupallisesti kannattavaa, mutta niiden arvo julkisen palvelun näkökulmasta voi olla suuri.

Televisio- ja radiotoiminnasta annettu laki (744/1998) sisältää säännökset televisio-ohjelmistojen eurooppalaisuudesta (16 §) ja riippumattomien tuottajien tuottamien ohjelmien osuudesta ohjelmistobudjetista tai ohjelma-ajasta (17 §). Säännökset perustuvat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin audiovisuaalisista mediapalveluista 2010/13/EU ja koskevat kaikkia televisioitoimijoita. Voimassa olevassa Yleisradiosta annetussa laissa ei ole muita erityisiä määrällisiä säännöksiä siitä, miten yhtiön tulee järjestää julkisen palvelun ohjelmistohankintansa. Yhtiö voi siis harkintansa mukaan tuottaa itse ohjelmia tai ostaa niitä kotimaisilta tai ulkomaisilta laadukkailta sisällöntuottajilta.

Yleisradiosta annetun lain 7 §:n 2 momentin mukaan yhtiön erityisenä tehtävänä on tuottaa, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria ja virikkeellistä viihdettä. Säännöksen muotoilu sisältöjen tuottamisesta kattaa sekä yhtiön sisällä tapahtuvan sisällön tuottamisen että ohjelmaostot yhtiön ulkopuolelta. Valiokunta toteaa, että julkisen palvelun rahoitusperustan muuttuminen verovaroihin perustuvaksi lisää julkisen palve-

lun yhtiön velvoitetta edistää kotimaista sisältötuotantoa sen eri muodoissa. Valiokunta pitää erittäin hyvänä, että Yleisradion hallintoneuvosto on saadun selvityksen mukaan kokouksessaan 11.4.2012 talouden ja toiminnan suuntaviivoina linjannut, että kotimaisten hankintojen määrää lisätään suunnittelukaudella 2013—2015. Sen lisäksi valiokunta pitää toivottavana, että kotimaisten ohjelmistohankintojen määrää kasvatetaan pitkäjänteisesti.

Eduskunnan ja hallintoneuvoston rooli

Esityksen yhtenä tavoitteena on vahvistaa Yleisradion julkisen palvelun ohjausta ja valvontaa. Yleisradio on huomattavaa yhteiskunnallista merkitystä omaava valtionyhtiö, jossa eduskunnalla, valtioneuvostolla, yhtiön hallintoneuvostolla sekä hallituksella on kaikilla oma keskeinen roolinsa. Valiokunta toteaa, että ennen kaikkea Yleisradio Oy on kuitenkin eduskunnan valvonnassa ja ohjauksessa oleva, mutta toimituksellisesti ja ohjelmien sisältöjen osalta täysin itsenäinen yhtiö.

Pääasiassa eduskunta valvoo yhtiön toimintaa hallintoneuvoston välityksellä. Yleisradion korkein hallintoelin on eduskunnan valitsema 21-jäseninen hallintoneuvosto, jonka toimivallasta säädetään Yleisradiosta annetun lain 6 §:ssä. Valiokunta toteaa, että yleisradion valvonnan järjestäminen parlamentaarisesti laajalaisena on omiaan osaltaan turvaamaan yhtiön ja sen toiminnan riippumattomuutta. Hallintoneuvosto päättää Yleisradion talouden ja toiminnan suuntaviivoista sekä tarkastaa ja hyväksyy hallituksen vuosikertomuksen. Hallintoneuvoston tehtävänä on myös mm. huolehtia ja valvoa, että julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi. Hallintoneuvoston tehtäviä ehdotetaan esityksessä tarkennettavaksi siten, että hallintoneuvoston roolia Yleisradion ylimpänä toimielimenä vahvistetaan. Hallintoneuvoston lakisääteisiä tehtäviä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että lakiin sisällytettäisiin säännökset merkittävien uusien palveluiden ja toimintojen ennakkoarvioinnin toteuttamisesta.

Valiokunta katsoo, että käsittelyssä olevien ehdotusten myötä eduskunnan valitsemalla hallintoneuvostolla olisi jatkossa entistä keskeisempi rooli Yleisradion toiminnan ja julkisen palvelun sisällön ohjauksessa ja valvonnassa. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä ja hallituksen esityksessä todetaan, että nykyinen hallintoneuvoston ohjaukseen ja valvontaan perustuva malli on hyvä ja toimiva. Valiokunta yhtyy tähän näkemykseen ja toteaa, että se pitää hallintoneuvoston aseman vahvistamista esitetyllä tavalla kannatettavana.

Hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle. Liikenne- ja viestintävaliokunta on maaliskuussa 2012 Yleisradion hallintoneuvoston kertomuksesta antamassaan mietinnössä korostanut myös eduskunnan merkitystä Yleisradion toiminnan suuntaamisessa. Valiokunta katsoi, että nykyinen muoto, joka toinen vuosi annettava hallintoneuvoston kertomus ei tarjoa eduskunnalle riittävän oikea-aikaista mahdollisuutta vaikuttaa merkittäviin Yleisradion toiminnan linjauksiin. Kertomus tulisi antaa joka vuosi ja viivytystä. Esityksessä ehdotetaan kyseisen kertomuksen antamista vuosittain huhtikuun loppuun mennessä, mikä valiokunnan käsityksen mukaan lisää eduskunnan mahdollisuuksia saada ajantasaista tietoa mm. Yleisradion tarjoamasta julkisesta palvelusta. Käytännössä hallintoneuvoston kertomuksen käsittelee eduskunnassa liikenne- ja viestintävaliokunta, joka myös antaa asiasta mietinnön.

Valiokunta pitää kertomuksen antamista vuosittain ja tiettyyn ajankohtaan mennessä erittäin kannatettavana ja perusteltuna. Ehdotetun säännöksen mukaan kertomus annettaisiin julkisen palvelun toteutumisesta ja hallintoneuvoston ohjaus- ja valvontatehtävän toteuttamisesta. Liikenne- ja viestintävaliokunta on ottanut aiemmin kantaa Yleisradion hallintoneuvoston kertomuksista antamissaan mietinnöissä mm. julkisen palvelun sisältöön ja ulottuvuuteen. Valiokunta toteaa, että jatkossa kertomukseen olisi syytä sisällyttää aiempaa enemmän tietoa myös Yleisradion toiminnan talouteen liittyvistä kysymyksistä. Eduskunnalle toimitettaisiin jat-

kossa tiedoksi myös Yleisradiosta annetun lain 12 b §:n mukainen Viestintäviraston lainvalvontaa koskeva valtioneuvostolle annettava lausunto.

Valiokunta katsoo, että eduskunnan keskeisestä roolista johtuen eduskunnan mahdollisuuksia saada tietoa Yleisradion toiminnasta yleensä ja erityisesti sen tarjoamasta julkisesta palvelusta on tarkoituksenmukaista lisätä esityksen mukaisesti.

Yleisradion merkittävien uusien palvelujen ja toimintojen ennakkoarviointi

Esityksessä ehdotetaan, että Yleisradiosta annettuun lakiin lisätään uusi Yleisradion palveluiden ennakkoarviointia koskeva menettely. Laki esityksen mukaan uusien palvelujen ennakkoarviointi kuuluisi hallintoneuvostolle. Ennakkoarviointi tulee esityksen mukaan suorittaa Yleisradion merkittävistä uusista palveluista ja toiminnoista. Esityksen perustelujen mukaan hallintoneuvoston on arvioitava ennakkoarvioinnissa palvelu tai toiminto suhteessa sekä julkiseen palveluun että viestintämarkkinoiden kokonaisuuteen. Ehdotetun säännöksen mukaan arviointiin on sisällytettävä arvio palvelun tai toiminnon vaikutuksista markkinoihin ja kilpailuun sekä muista vaikutuksista.

Hallintoneuvoston tulisi arvioinnin perusteella tehdä päätös palvelun tai toiminnon aloittamisesta tai sen aloittamatta jättämisestä. Hallintoneuvoston on kuultava arviointia laadittaessa muun muassa kuluttaja- ja kilpailuviranomaisia sekä alan keskeisiä toimijoita. Tavoitteena on arvioida, onko uusi palvelu laissa säädetyn julkisen palvelun mukainen ja ovatko sen vaikutukset hyväksyttäviä suhteessa markkinoihin todennäköisesti kohdistuviin vaikutuksiin.

Voimassa oleva lainsäädäntö ei sisällä määräyksiä Yleisradion uusien palveluiden ennakkoarvioinnista. Hallintoneuvosto on kuitenkin toteuttanut jo aiemmin keväällä 2011 yhden ennakkoarvioinnin, joka koski Yleisradion teräväpiirtolähetysten aloittamista. Esityksen perustelujen mukaan komission valtioneuvoston tiedonanto edellyttää, että jäsenvaltioiden on selvitettävä

avoimeen julkiseen kuulemiseen perustuvan ennakkoarvointimenettelyn avulla, täyttävätkö yleisradioyhtiöiden suunnittelemat merkittävät uudet audiovisuaaliset palvelut Amsterdamin pöytäkirjan vaatimukset. Tällöin on arvioitava, vastaavatko uudet merkittävät palvelut yhteiskunnan demokraattisiin, sosiaalisiin ja kulttuuriin tarpeisiin, kun otetaan asianmukaisesti huomioon palvelujen potentiaaliset vaikutukset kaupankäyntiin ja kilpailuun markkinoilla.

Ennakkoarvioinnin objektiivisuuden kannalta on välttämätöntä, että ennakkoarvioinnin toteuttaa taho, joka on riippumaton yleisradioyhtiön johdosta, myös sen jäsenten nimittämisen ja erottamisen osalta, ja jolla on riittävät valmiudet ja resurssit tehtävän hoitamiseen. Valiokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että Yleisradion hallintoneuvoston voidaan katsoa täyttävän nämä vaatimukset. Jo nykyisten säännösten mukaan hallintoneuvoston jäseniksi on valittava tiedettä, taidetta, sivistystyötä ja elinkeino- ja talouselämää tuntevia sekä eri yhteiskunta- ja kieliryhmiä edustavia henkilöitä. Hallintoneuvoston jäsenet eivät saa kuulua yhtiön muuhun johtoon, ja hallintoneuvoston jäsenet nimittää eduskunta.

Yleisradiosta annetun lain ehdotetun uuden 6 a §:n 1 momentin säännöksen mukaan sellaiset uudet palvelut ja toiminnot, joilla on vähäistä suurempaa vaikutusta tarjolla olevien sisältöpalveluiden kokonaisuuteen, on asetettava ennakkoarvioinnin kohteeksi. Ennakkoarviointi tulee suorittaa, jos uusi palvelu tai toiminto on merkittävyydeltään, ajalliselta kestoaltaan ja kustannuksiltaan olennainen.

Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että ennakkoarvioinnin käynnistämisen osalta ei tulisi edellyttää kaikkien 6 a §:n 1 momentin kriteerien täyttymistä, vaan jo yhden kriteerin täyttyminen tulisi riittää siihen, että ennakkoarviointi täytyy käynnistää. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lakiesityksen pykälämuotolon tarkoituksena on tuoda esille seikkoja, jotka vaikuttavat palvelun ja toiminnon merkittävyyteen. Useamman kriteerin avulla mahdollistetaan mm. se, että yksittäiset pilottihankkeet, alueelliset, kerta- tai muutoin kokeiluluontoiset

hankkeet voidaan käynnistää ilman ennakkoarviointia. Valiokunta pitää tätä näkökohtaa tärkeänä ja toteaa, että sääntelyllä tulee mahdollistaa myös menettelyn riittävä joustavuus. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esityksen tarkoituksena on, että hallintoneuvosto voi aloittaa ennakkoarvioinnin silloin, kun se on perustellusta syystä tarpeellista. Hallintoneuvosto voi tällöin ottaa käsiteltäväksi myös sellaiset uudet palvelut ja toiminnot, jotka eivät täytä ehdotetun 6 a §:n 1 momentin kriteerejä, mutta jotka hallintoneuvosto muutoin katsoo siinä määrin merkittäviksi, että ennakkoarviointi on tarpeen suorittaa.

Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että myös merkittävän palvelun ja toiminnon lakkauttamisen tulisi edellyttää ennakkoarviointia. Esityksen perustelujen mukaan jo käytössä oleviin palveluihin tehtävät merkittävät muutokset arvioidaan samalla tavoin kuin merkittävät uudet palvelut. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lakiesityksen tarkoituksena on, että myös palvelun tai toiminnon lakkauttamisesta voidaan suorittaa ennakkoarviointi. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että tarvittaessa hallintoneuvosto voi päättää myös merkittävän palvelun tai toiminnan lakkauttamista koskevan ennakkoarvioinnin käynnistämisestä.

Valiokunnan käsityksen mukaan esitys on ennakkoarvointimenettelyn osalta linjassa komission valtioneuvoston tiedonannon kanssa. Valiokunta katsoo, että ennakkoarvointimenettely on esitetyssä muodossa omiaan edistämään tasapuolisten kilpailuolosuhteiden syntymistä markkinoilla. Valiokunta ehdottaa kuitenkin esityksen 6 ja 6 a §:ään eräitä sanamuotojen selkeyttämistä ja rakennetta koskevia muutoksia. Näillä muutoksilla ei miltään osin muuteta esityksen oikeudellista sisältöä.

Esityksen perusteluissa on tuotu esille, että Yleisradion uusien palvelujen ennakkoarvioinnin valmistelusta voisi vastata tai toimia valmistelussa hallintoneuvoston apuna liikenne- ja viestintävaliokunnan yhteydessä toimiva virkamies. Esityksen pykälään ei sisälly asiasta säännöksiä. Tehtävän palkkio maksettaisiin televisio- ja radorahaston varoista. Perustelujen mu-

kaan, mikäli eduskunta päättää tarkistaa työjärjestystään edellä mainitun toteuttamiseksi, on sillä vaikutusta eduskunnan henkilöresursseihin. Lisäksi esityksen perustelujen mukaan tehtävän järjestämisessä olisi hyvä huomioida, että tehtävään määrätyn virkamiehen tulisi tarpeen vaatiessa pystyä irrottautumaan valiokunnan työstä ennakoarvioinnin suorittamiseksi. Edelleen esityksen perustelujen mukaan tästä johtuen lisäresurssien tarve on ilmeinen, jotta valiokunnan työskentely voidaan turvata. Tehtävän käytännön toteuttamistapa on eduskunnan päättävissä.

Valiokunta pitää Yleisradion hallintoneuvoston tekemää ennakoarviointimenettelyä huomattavan tärkeänä mekanismina ja toteaa, että hallintoneuvoston tulee saada riittävät resurssit ennakoarvioinnin valmistelua varten. Kyseisen esityksen perusteluissa mainittu tehtävä on tarkoitettu sellaiseksi, että mikäli valmistelutehtävä järjestettäisiin valiokunnan yhteyteen, se menisi valiokunnan kiiretilanteesta riippumatta valiokunnan työn edelle. Tästä syystä liikenne- ja viestintävaliokunta korostaa, että kyseinen tehtävä ei saa missään tapauksessa vaarantaa liikenne- ja viestintävaliokunnan työskentelyä.

Valiokunta korostaa myös sitä, että ennakoarvioinnin valmisteluun ei juridisista esteellisyyssyistä voi kuitenkaan osallistua virkamies, joka toimii jatkossa yhä enemmän Yleisradiota ja toimialaa käsittelevän liikenne- ja viestintävaliokunnan sihteerinä.

Yleisradion toiminnan muu valvonta

Valiokunta pitää keskeisenä, että nyt ehdotetun säännösten noudattamisesta huolehditaan myös käytännössä. Viestintävirastolla on tässä keskeinen lakisääteinen rooli Yleisradion toiminnan lainmukaisuuden valvojana. Valiokunta toteaa, että Viestintäviraston televisio- ja radio-toiminnasta annetun lain ja Yleisradiosta annetun lain mukainen laillisuusvalvonta täydentää hallintoneuvoston suorittamaa Yleisradion toiminnan valvontaa ja ohjausta.

Esityksellä ehdotetaan tarkistettavaksi Viestintäviraston nykyisiä tehtäviä ja vahvistettavak-

si sen roolia Yleisradion julkisen palvelun talouden valvonnassa. Esityksen mukaan Viestintävirasto valvoisi Yleisradiolta laissa edellytetyjä muun toiminnan ja verkkopalveluiden eriyttämismahdollisuutta sekä sitä, että käytössä ei ole alihinnoittelua tai ristikkäistukia. Virasto valvoisi myös mainonnan ja sponsoroinnin kiellon noudattamista. Lakiin sisällytettäisiin lisäksi Viestintäviraston valvonnan tehosteeksi tavanmukaiset hallintopakkeineet.

Lähtökohtana alihinnoittelun kiellon osalta on se, ettei ei-julkisia toimintoja, kuten kaupallisia maksullisia palveluja, hinnoitella tasolle, jonka voidaan kohtuudella katsoa alittavan markkinaehtoisesti määräytyvän hinnan. Alihinnoittelun kiellon tarkoituksena on estää markkinoiden vääristyminen tilanteessa, jossa julkisen palvelun yhtiö tarjoaa markkinoilla myös ei-julkisen palvelun toimintoihin kuuluvia tuotteita tai palveluja, kuten maksullisia palveluita. Ristikkäistukia koskevan kiellon tarkoituksena taas on mm. varmistaa, että televisio- ja radiorahastosta saatava rahoitus käytetään vain laissa säädetyn julkisen palvelun toteuttamiseen eikä esimerkiksi kaupallisiin ja selkeästi markkinoita vääristäviin tarkoituksiin. Viestintäviraston valvontatehtävän keskeisenä tarkoituksena on osaltaan varmistaa, että julkisen palvelun rahoittamiseen osoitetut verovarot käytetään nimenomaan julkisen palvelun tuottamiseen.

Yleisradion olisi toimitettava vuosittain kertomus toiminnastaan ja tilinpäätösasiakirjansa Viestintävirastolle. Kertomuksen perusteella Viestintävirasto arvioi, täyttääkö Yleisradion julkisen palvelun toiminta viraston valvottavaksi laissa säädettyjen säännösten vaatimukset. Kertomuksessa on esitettävä tiedot, jotka ovat tarpeen Viestintäviraston valvontatehtävässä. Yhtiön on salassapitosäännösten estämättä Viestintäviraston pyynnöstä toimitettava myös muut valvonnassa tarvittavat tiedot. Viestintävirasto antaisi toimitettujen tietojen perusteella valtioneuvostolle lausunnon. Julkisen palvelun varojen käyttöä arvioitaisiin siten vuosittain kertomuksen käsittelyn yhteydessä. Lausunto annettaisiin tiedoksi eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Viestintävirasto ei arvioi julkisen palvelun sisältöä tai Yleisradiosta annetun lain 7 §:n mukaisen julkisen palvelun tehtävän toteutumista, mikä kuuluu selkeästi Yleisradion hallintoneuvoston toimivaltaan. Viestintävirastolle annettava kertomuskin poikkeaa siten sisällöltään eduskunnalle annettavasta kertomuksesta siten, että se käsittelee yhtiön toiminnan lainmukaisuutta, eduskunnalle annetun kertomuksen arvioidessa hallintoneuvoston toiminnan lisäksi tarjottavaa palvelua ja sen sisältöä. Valiokunta toteaa, että hallintoneuvoston ja Viestintäviraston valvonta-tehtävät ja roolit täydentävät siten toisiaan.

Viestintävirastolle uusi Yleisradion rahoitusta koskeva ratkaisu ja televisiomaksuhallinnon lakkaaminen aiheuttaa toimintojen sopeuttamistarvetta ja huomattavaa henkilöstön vähentämistarvetta. Valiokunta pitää tärkeänä, että ennen mahdollisia irtisanomisia muutoksen kohteena olevalle henkilöstölle pyritään mahdollisuuksien mukaan löytämään uusia tehtäviä muualta Viestintäviraston palveluksesta sekä tuetaan tarpeen mukaan heidän uudelleen sijoittautumistaan muualle valtionhallintoon.

Valiokunta katsoo, että esitetyillä Viestintäviraston tehtäviä koskevilla muutoksilla parannetaan entisestään Viestintäviraston mahdollisuuksia valvoa julkisen palvelun toteuttamiseen osoitettujen määrärahojen käyttöä. Valiokunta toteaa, että Viestintäviraston tehtäviä ja valvontaa koskevia säännöksiä tarkistamalla Yleisradion valvonta järjestetään aiempaa tehokkaammin ja kattavammin. Valiokunta korostaa, että Yleisradion valvonta ja sen käytännön toteuttaminen on erittäin tärkeää sekä julkisen palvelun tarjonnan varmistamisen että markkinoiden kilpailun ja toiminnan kannalta.

Muut huomiot

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty, että laissa mahdollistettaisiin televisio- ja radiorahaston varojen suuntaaminen esimerkiksi televisio- ja radiotoiminnan tutkimukseen ja kehittämiseen. Rahaston varojen käytöstä säädetään toisen lakiehdotuksen 5 §:ssä. Sen

2 momentissa ehdotetaan mm., että rahaston varoja voidaan käyttää muutoinkin televisio- ja radiotoiminnan edistämiseen. Uudistuksen myötä rahastoon ei kerry juurikaan muita kuin Yleisradion käyttöön tarkoitettuja varoja, mikä käytännössä saattaa estää ehdotetun tutkimuksen tukemisen. Liikenne- ja viestintävaliokunta korostaa televisio- ja radiotoiminnan kokonaismerkitystä viestinnälle ja kulttuurille ja pitää tärkeänä, että televisio- ja radiotoiminnan sisältöä ja vaikuttavuutta ja erityisesti Yleisradion toimintaa koskevan tutkimuksen riittävä rahoitus turvataan.

Asiantuntijakuulemisessa on myös tuotu esille Yleisradion ja Veikkaus Oy:n välinen yhteistyö veikkausarvontojen esittämisestä Yleisradion kanavilla. Saaduissa lausunnoissa on esitetty, että kyse on markkinointiyhteistyöstä vastiketta vastaan, jota Yleisradio ei julkisrahoitteisena saisi harrastaa. Saadun lisäselvityksen mukaan kyse on julkisen palvelun tuottamisesta Yleisradion ja Veikkaus Oy:n yhteistuotantona, jota ei voi pitää kiellettynä. Valiokunta katsoo, että asiaa olisi hyvä selvittää jatkossa.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. lakiehdotus

6 §. *Hallintoneuvoston tehtävät.* Ennakoarviointimenettelyn taustalla on valtioneutukia koskeva EU-oikeudellinen sääntely ja komission valtioneutukitiedonanto.

Valtioneutukitiedonannon 84 kohdan mukaan arvioinnissa on selvitettävä "täyttävätkö yleisradioyhtiöiden suunnittelemaat merkittävät uudet audiovisuaaliset palvelut Amsterdamin pöytäkirjan vaatimukset, toisin sanoen vastaavatko ne yhteiskunnan demokraattisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin tarpeisiin, kun otetaan asianmukaisesti huomioon niiden potentiaaliset vaikutukset kaupankäyntiin ja kilpailuun markkinoilla".

Esityksen 6 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan hallintoneuvoston tehtävänä on palveluiden ja toimintojen ennakoarviointi suhteessa julkiseen palveluun ja viestintämarkkinoiden kokonaisuuteen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotettuun sanamuotoon: "julki-

seen palveluun ja viestintämarkkinoiden kokonaisuuteen" on tarkoitettu sisältyvän edellä mainitut valtioneuvoston tiedonannon kriteerit.

Valiokunta kuitenkin viittaa perustuslakivaliokunnan asiasta antamaan lausuntoon PeVL 14/2012 vp ja toteaa, että kyseiset Amsterdamin pöytäkirjan kriteerit ovat siinä määrin keskeisen tekijä ja perusta ennakoarvioinnin toteuttamisessa, että ne tulee lisätä 6 §:n 1 momentin 4 kohtaan.

Kyseisellä muutosehdotuksella ei miltään osin muuteta pykälän oikeudellista sisältöä.

6 a §. Ennakoarviointi. Ehdotetun 6 a §:n 2 momentin mukaan ennakoarviointi tehdään Yleisradio Oy:n tai sellaisen henkilön pyynnöstä, jonka etua asia koskee. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella esityksen tarkoituksena on, että hallintoneuvosto päättää siitä, käynnistääkö se ennakoarvioinnin tehdyn pyynnön perusteella.

Valiokunta toteaa, että 6 a §:n 2 momentin sanamuoto "sellaisen henkilön pyynnöstä, jonka etua asia koskee" viittaa siihen, että Yleisradio Oy:n lisäksi vain lähinnä asianosaisen asemassa oleva henkilö voi pyytää ennakoarviointia. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kyseisen säännöksen selkeänä tarkoituksena kuitenkin on, että kuka tahansa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi perustellusta syystä pyytää ennakoarvioinnin käynnistämistä sen lisäksi, että hallintoneuvosto voi käynnistää ennakoarvioinnin omasta aloitteestaan.

Valiokunta viittaa tältä osin myös perustuslakivaliokunnan asiasta antamaan lausuntoon PeVL 14/2012 vp ja ehdottaa, että kyseisen säännöksen sanamuotoa täsmennetään esityksen tarkoituksen mukaisesti siten, että ennakoarvioinnin käynnistämistä koskevan pyynnön voi selkeästi tehdä Yleisradio Oy:n lisäksi myös jokin muu oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö. Käytännössä tämä tarkoittaa valiokunnan käsityksen mukaan mm. markkinoiden kaupallisten toimijoiden mahdollisuutta pyytää ennakoarvioinnin käynnistämistä. Pyyntö tulee perustel-

la, jotta se edesauttaisi hallintoneuvoston ennakoarvioinnin käynnistämistä koskevan arvion tekemistä.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että myös markkinoiden kaupallisilla toimijoilla on mahdollisuus pyytää ennakoarvioinnin käynnistämistä ja että heitä kuullaan riittävästi ja asianmukaisesti arvioinnin toteuttamisen yhteydessä. Valiokunta toteaa lisäksi, että pyynnön tehneiden kannalta on periaatteellisesti tärkeää, että mikäli hallintoneuvosto ei käynnistä ennakoarviointia arvioinnin käynnistämistä koskevan perustellusta syystä tehdyn pyynnön perusteella, sen tulee perustella tämä ratkaisunsa.

Esityksen tarkoituksen mukaan hallintoneuvosto voi käynnistää ennakoarvioinnin myös omasta aloitteestaan. Valiokunta ehdottaa säännöksen sanamuodon selkeyttämistä myös tältä osin.

Valiokunta ehdottaa esitetyn 6 a §:n selkeyttämiseksi myös eräitä lakitekniisiä ja säännöksen rakennetta koskevia muutoksia.

Esityksen 6 a §:ään ehdotettavilla muutoksilla ei miltään osin muuteta pykälän oikeudellista sisältöä.

Asian käsittelyn yhteydessä esille tulleen ennakoarviointipäätöksen muutoksenhakuoikeutta koskevan kysymyksen osalta valiokunta viittaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon PeVL 14/2012 vp sekä sen perusteluihin ja toteaa lausunnon pohjalta, että esitys ei tältä osin vaadi muutoksia.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutamattomana ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 6 § ja 6 a § muutettuina seuraavasti:

6 §

Hallintoneuvoston tehtävät

Hallintoneuvoston tehtävänä on:

— — — — —
4) laatia 6 a §:ssä tarkoitettu palveluiden ja toimintojen ennakkoarviointi suhteessa julkiseen palveluun ja viestintämarkkinoiden kokonaisuuteen sekä suhteessa siihen, vastaavatko ne yhteiskunnan demokraattisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin tarpeisiin, sekä arvioinnin perusteella päättää palvelun tai toiminnon aloittamisesta tai aloittamatta jättämisestä ja julkaista päätös perusteluineen;
— — — — —

(1 mom. 6 kohta kuten HE)

(2 mom. kuten HE)
— — — — —

6 a §

Ennakkoarviointi

Ennakkoarviointi on tehtävä sellaisista uusista palveluista ja toiminnoista, joilla on vähäistä suurempaa vaikutusta tarjolla olevien sisältöpalveluiden kokonaisuuteen (poist.) ja jotka ovat merkittävyydeltään, ajalliselta kestoltaan ja kustannuksiltaan olennaisia (poist.). Arviointi voidaan tehdä hallintoneuvoston harkinnan mukaan muutoinkin, jos se on perustellusta syystä tarpeellista.

Ennakkoarviointi tehdään Yleisradio Oy:n tai muun oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön perustellusta syystä tekemästä pyynnöstä taikka hallintoneuvoston omasta aloitteesta. (Poist.)

(3 ja 4 mom. kuten HE)
—————

Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Arto Satonen /kok
vpj. Osmo Kokko /ps
jäs. Mikko Alatalo /kesk
Thomas Blomqvist /r (osittain)
Ari Jalonen /ps
Kalle Jokinen /kok
Merja Kuusisto /sd
Suna Kymäläinen /sd

Johanna Ojala-Niemelä /sd
Raimo Piirainen /sd
Janne Sankelo /kok
Eila Tiainen /vas
Ari Torniainen /kesk
Reijo Tossavainen /ps
Oras Tynkkynen /vihr
Mirja Vehkaperä /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula
valiokuntaneuvos Kaj Laine.